СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 237. Джерзі Сиґі, Н. Дж., субота, 10-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 237. Jersey City, N. J., Saturday, October 10, 1936. THREE CENTS

КАНДИДАТИ ВИЇЖДЖАЮТЬ НА КАМПАНІЮ СПЕЦІЯЛЬНИМИ ПОЇЗДАМИ

СТ. ПОЛ (Мінесота). — Президент Рузвелт виїхав спеціяльним поїздом у передвиборчу туру по 13 західних стейтах.

Тура потреває 10 днів. Президент обіде 5,000 миль. Буде промовляти принаймні раз на день.

На спеціяльнім поїзді президента є коло сотки пасажирів, а саме деякі члени його родини, партійні дорадники, ґазетярі, тощо.

Найважніші промови мають бути виголошені в отсих місцевостях: Ст. Пол, Лінколн, Омага, Шеїн, Денвер, Вічіта, Канзас Ситі (Канзас), Канзас Ситі (Мізурі), Ст. Луис, Ґренд Репидс, Флинт, Дітройт, Синсинаті, Клівленд, Бофало, Рочестер і Олбані.

ТОПІКА (Канзас). — Ґубернатор Ландон виїхав на четверту й передостанню передвиборчу туру. Має обїхати стейти: Іллиной, Індіяна, Огайо й Мішіґен.

При виїзді звідси ґубернаторові влаштовано велику параду. З ним поїхали на поїзді багато ґазетярів.

Перед виїздом з Топіки ґубернатор Ландон вислав до італійської ґазети в Ст. Луисі, „Іль Пенсіеро", телеґраму, в котрій вихвалює вклад італійської іміґрації в американську культуру й італійську вірність ідеалам, та проголосив день 11-го листопаду як „День Пуласького" для вшанування польського ґенерала.

АЛ. СМИТ НАПАДАЄ НА РУЗВЕЛТА ЗА ЛОМАННЯ ОБІЦЯНОК.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Бувший нюйорський ґубернатор Ал. Смит виголосив тут у „Метрополитен Опера Гавз" у присутности 4,000 осіб чергову виборчу промову, в котрій виступав гостро проти „нового розділу" як проти поломання обіцянок, даних демократичним кандидатом при останніх виборах.

Смит хвалив становище Републиканської Партії в фармерській справі та заявився проти всіх демократичних кандидатів.

О. РАЙЕН АТАКУЄ О. КОКЛИНА.

ВАШИНҐТОН. — У своїй радіовій промові на стації „Нешенел Бродкестінґ Ко." о. Джан Райен, професор католицького університету й один з найвизначніших католицьких учених краю, критикував гостро о. Чарлза Коклина за непоміркованї виступи проти президента Рузвелта.

О. Райен передовсім таврував виступи о. Коклина проти Рузвелта як проти „проти-Бага" та „комуніста". Цей останній закид о. Коклина о. Райен називав „огидною, боязливою й крайньою калюмнією". Закид, що Рузвелт є комуністом, о. Райен таврував як нарушення 8-мої божої заповіди, що забороняє свідчити ложно проти ближнього. О. Райен говорив: „Люди, що вірять у закид комунізму проти президента, або тому, що вони хочуть у це вірити, або тому, що вони заліниві, щоб це розслідити, допускаються загонистости. Їх гріх є тільки один ступінь нижчий від гріху тих, що повторяють і поширюють це погорди гідне обвинувачення".

О. Райен далі критикував теорії о. Коклина про монетарні справи, кажучи, що вони всі на 90% фальшиві.

О. КОКЛИН БОРОНИТЬСЯ.

ПИТСБУРҐ. — У своїй тимчасовій відповіді на виступ проти себе о. Райена о. Чарлз Коклин борониться, що він казав про президента Рузвелта, що він є „комуністичний", а не комуніст („комюнистик", а не „комюнист"). Потім о. Коклин заповів довшу відповідь о. Райенові на радіо.

ЗМАЛЬОВУЄ ВЕЛИКИЙ ПОСТУП ПРИҐОТОВАНЬ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — В адміністраційних канцеляріях комітету світової вистави в Ню Йорку в 1939-тім роцї відбулися збори директорів вистави. Голова виставової корпорації, Ґровер Ґвейлен, предложив подрібний плян вистави, і комітет цей проєкт одобрив.

За цим пляном, вистава має бути орґанізована зі становища потреб будучности. Має вона обнимати коло 1,216 акрів землі. Інвестиції будуть виносити коло 125 міліонів долярів. Мають запросити до участи чужі краї. Сподіваються 50 міліонів відвідувачів.

КООПЕРАТИВНИЙ КОНҐРЕС.

КОЛОМБОС (Огайо). — Тут зібрався дворічний конґрес Кооперативної Ліґи Злучених Держав.

Учасники кажуть, що нарешті й американці починають звертатися до кооперації як практичної заради на свої матеріяльні клопоти.

СЛОН УБИВ СВОГО ТРЕНЕРА.

БОМОНТ (Тексас). — У перебуваючім тут цирку Барнума, Бейлі й братів Ринґлинґ одноокий слон Триблі вбив свого 20-літнього тренера, Лі Роберту. Слон схопив тренера трубою, кинув його до сніни, а потім станув лежачому ногою на голову. Головний тренер каже, що Роберта певно не заговорив до слона, входячи до клітки. Слон спав на стоячки, і тому Роберта певно його нагло збудив та налякав.

ДОКАЗУЄ ЕМІҐРАЦІЮ ЕСКІМОСІВ З АЗІЇ.

Спільна експедиція Краєвого Ґеоґрафічного Товариства у Вашингтоні й Смитсонської Інституції відкрила у замерзлій землі на Алясці панцири з кусків кости, дуже подібних до тих, які носили деякі азійські племена. Панцири, видно, були роблені коло тисячі літ тому. Вчені вважають цей розкоп доказом, що нинішні ескімоси з Аляски є потомками приходців з Азії.

УРЯТУВАВ ДВІ ДІВЧИНКИ.

Олександер Ганкевич, ученик 4-тої ґімн. кляси в Чорткові, купався в Сереті. Нараз завважив, що 13-літня Кляра Мендель і її сестра Єтті, літ 10 топляться. Не надумуючись довго, Ганкевич скочив до води і витягнув обі дівчинки на беріг. Припадкові приглядалося багато людей з берега, але ніхто не прийшов дівчатам з поміччю. Витягнувши дівчат з води, Ганкевич привернув їм штучним віддиханням свідомість.

ВІДЕНЬ ВИМИРАЄ.

Старинне і славне місто Відень вимирає. Не відразу, але ступнево. Вимирання починається від зменшення числа народин. В 1909 р. було 32,498 випадків смерти і 41,690 народин. У 1935 р. померло 24,235 людей, а народилося лише 10,000 дітей. Перед війною пересічно 20,000 пар річно заключували подружжя. В часі війни це число змаліло, але по війні, в 1920 р., заключено 31,164 подруж. Це число постійно надало, аж в 1935 р. лише 13,418 пар заключили подружжя. Це сталося внаслідок протирелігійної аґітації соціялістів; в 1927 р. виступило 28,837 осіб з католицької церкви. Тепер іде аґітація в протилежному напрямі, але треба літ праці, щоб направити те, що знищили соціялісти. Впродовж трьох літ 50,000 відступників перейшли назад до католицької церкви.

БУДИНОК БІЛЯ МОГИЛИ ШЕВЧЕНКА.

Біля могили Шевченка будують большевики окремий будинок, де буде ресторан і книгарня з Шевченковими творами, де будуть продавати теж мистецькі вироби, картки, види Дніпра, репродукції творів Шевченка й інші памятки. В готелі при могилі, який мають наново впорядкувати, отворять почтово-телеґрафічний уряд та кіно, де будуть висвітлювати коротко-метражну фільму з життя Шевченка. Досі могила була дуже запущена й знищена, хоч большевики всю околицю довкруги могили визнали державним шевченківським заповідником. Нічого дивного; відомо, як вони „опікуються" українськими справами.

НОВИЙ „ТАРАС БУЛЬБА".

Текст Старицького „Тарас Бульба" тепер „переробив" Максим Рильський, а музику опери Лисенка доповнив Ревуцький. Оперу незабаром мають виставити в Києві.

УДОСКОНАЛЮЮТЬ ТЕЛЕВІЗІЮ.

Інститут Радіових Інжинірів у Ню Йорку подає до відома, що Н. Е. Соферсові вдалося придумати нову порожню лямпу, котра значно поліпшує винахід телевізії.

ПО ДОРОЗІ НА ЗІЗД ЖІНОК З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ ПОПАЛА В АРЕШТ.

На зїзд жінок з вищою освітою в Кракові їхала самоходом американка Аткінзен з Міннеаполісу, Мінн., в товаристві 22-літньої доньки і 19-літнього сина. На польському кордоні в Кемпні задеклярувала вона книжечку з подорожніми чеками і поїхала дальше. 5 км. від Кемпна трапився їй дефект у самоході. Їдучи в напрямі Німеччини, вона знову явилася в Кемпні, а тут попала в нові девізові ревізії. Тут перевели в неї особисту ревізію і знайшли 14 долярів у дрібній монеті. Ніякі вияснення не помогли. Паню Аткінзен арештували, перевезли до Великопольського Острова й загрозили карою одного року вязниці. Донька й син учинили великий рух при помочі телеґрами до батька в Америці і до американського консуляту, а також до міністерства справедливости, внутрішніх справ і закордонних справ у Варшаві в обороні арештованої матери.

ХОТЯТЬ ВИСУШИТИ МОРЕ.

Італійські інжинири пропонують обнизити рівень Середземного моря на 200 метрів, але треба замкнути Ґібральтар і Дарданелі, будуючи відповідні греблі. Праця тревалаб 10 літ і малаб коштувати 125 міліярдів франків. Якби цей плян виконати, то Европа скористалаб 80 тисяч квадратових кільометрів урожайної землі. Покищо зачисляють його тільки до фантазії.

МІЛІОНЕРСЬКА ЗАБАГАНКА.

В однім із лондонських готелів умер недавно міліонер Ґенрі Велько́м, що полишив величезне майно. Міліонер мав свою прегарну віллю, однак він у ній не мешкав, тільки приходив туди що дня вранці, відбирав ґазети й листи і вертався до готелю. Господарями віллі були самі коти, що без перешкод лазили по 20-тьох кімнатах і балевій салі. Всі меблі покриті були покрівцями з брунатного пакункового паперу. На кожнім меблі виднїла печатка Велькома. Кожну нову річ, що її привозили до віллі, обгортали зараз папером і причіпали табличку з написом, що ця річ собою уявляє і де вона повинна стояти. Кілька слуг, що жили в цім домі, не мали іншої роботи, як доглядати й кормити котів.

ПАМЯТНИК ДЖОРДЖОВІ ВАНКУВЕРОВІ.

У Ванкувері, Б. К., відкрито 8 стіп високу бронзову статую в память капітана Джорджа Ванкувера, що його досліди й відкриття здовж тихоокеанського побережжя вже увіковічнено, назвавши його йменням остров і саме місто Ванкувер. Статуя капітана Ванкувера стоїть напроти нового будинку міської ради у Ванкувері.

ВІДКОПАЛИ „ГАЛИЦЬКУ БРАМУ" У ЛЬВОВІ.

Після недавнього відкриття останків бастіону, відкритого при будові каналу на Марійській площі, відкрито при земних роботах на перехресті вул. Галицької з вул. Собеського у глибині півтора метра знов останки старинного Львова. Є це грубі мури, що були колись фундаментом т. зв. Галицької брами та башти, про яку згадують хроніки 1380 р. Башту і т. зв. вищий мур, що йшов здовж теперішньої вулиці Собеського, побудовано мабуть за часів Казимира Великого або ще раніше. Галицька брама знана в історії Львова і була закінчена гарною готицькою баштою. Відкопані тепер останки муру грубі три метри і складаються з тесаного каменя.

МОЛОДЬ УТІКАЄ ВІД ПРАЦІ НА СИЛІ.

Виленські часописи нарікають, що польська молодь систематично втікає від праці на селі. В деканаті права виленського університету зголосили запотребування на громадських писарів. Деканат вивісив оголошення, але ніхто не зголосився, хоч маґістри права раз-у-раз нарікають на безробіття. А громадський писар дістає 300 зл. місячно.

СУДОВА РОЗПРАВА У ВАТИКАНІ.

Утретє переводили у Ватикані судову розправу. Судили італійця Еція Моріджа за те, що вкрав із ватиканської бібліотеки книжки. У Ватикані є окрема тюрма з трьома ясними, просторими кімнатами. До одної кімнати замкнули Моріджа. Під цю пору він є одиноким вязнем у ватиканській вязниці. Під дверима стоять два папські жандарми в капелюхах із когутячими перами. На розправі зібралося багато цікавих. Суддями були три поважні ватиканські громадяни. Коронний свідок обвинувачення, якась жінка, заявила, що Морідж не є зовсім студентом, бо вкрав зовсім безвартісні книжки, коли в бібліотеці стоять рядком самі цінні уніката, що на них полакомивсяб кожний бібліофіл.

ГРІМ ВІДКРИВ СКАРБ.

На подвірю одного чеського селянина у Вранові біля Праги стояла від соток літ камінна фіґура, що не звертала на себе уваги ні мистецькою роботою, ні оригінальним стилем. Недавно підчас бурі грім ударив у цю фіґуру і розвалив її на кусники. Зпід каміння блиснули золоті ланцюги, монети з золота та сбірбла і т. п. Показалося, що в нутрі фіґури знаходилася цинкова скриня з цінними скарбами. Золоті ланцюги, перстені, запинки і нараменники мають не тільки матеріяльну, але й археольоґічну вартість. Знавці оцінили скарб на кілька міліонів зл. Урядова комісія досліджує походження предметів, що не представляє великих трудностів, бо на перстенях, нараменниках і чашах вириті герби. Покищо нема сумніву, що скарб походить з часів 30-літньої війни.

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ В ДРОГОБИЧЧИНІ

ДРОГОБИЧ. — Дня 20 вересня віддала Дрогобиччина пошану Іванові Франкові в 20-ліття його смерти. В почесній дефіляді взяли участь біля 10,000 людей. „Вічний революціонер" відспівали на святочній академії 500 співаків з цілого повіту. Ціла маніфестація мала наскрізь український національний характер. У святі взяла участь головно молодь, майже вся у вишивках і переважно в мазепинках. Маніфестація ця була заразом гідною відповіддю на цю профанацію поета, яка мала місце недавно в Наґуєвичах, та якій аранжери старалися надати інтернаціональний характер.

СВЯТО МОЛОДІ В ОТИНІЇ.

ЛЬВІВ. — В Отинії, станиславівського повіту, відбулося свято молоді при участі 8,000 людей. У поході брала участь кінна бандерія, зложена зі сто кіннотчиків зі списами і жовто-блакитними прапорцями.

У проґраму входили привіти, дефіляда, хорові точки, ритмічні вправи, народні танки та живий образ: „Козаки пищуть лист до султана".

АРЕШТУВАННЯ И РЕВІЗІЇ.

ЛЬВІВ. — У Турійську, на Ковельщині, польська поліція арештувала студентів А. Марченка й М. Морозовича. В Семидубах, пов. Дубно, поліція перевела ревізію в К. Кравчука і Д. Сорозика та забрала їм усі українські книжки, що були леґальні. У Заплатині коло Стрия заарештували М. Бердянського. У Жидачеві арештували студента М. Сивика.

„ЧЕРВОНІ" КОМАНДАНТИ ПІД СУДОМ.

КИЇВ. — Советські власти арештували командантів червоної армії в Україні, М. В. Голубенка і Д. А. Шмідта, за те, що плянували атентат на Ворошілова. Київський часопис „Комуніст" у свойому 194 числі друкує рішення ЦВК УССР, яким офіційно усуває тих двох командантів зі складу червоної армії.

КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ СЕРЕД МОЛОДІ.

МОСКВА. — Представник всесоюзної комсомольської орґанізації, Лукянов, виголосив промову, де підкреслив, що серед советської молоді помічається сильний зріст ворожих до уряду настроїв. Особливо активно „контрреволюція" розвивається в Україні. Лукянов говорив: „На наших заводах молодь живе в півзруйнованих бараках. Дах протікає, в кімнаті мокро і холодно".

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ЗАСУД РАДЕКОВІ.

МОСКВА. — Московська „Правда" помістила довгу статтю про Радека, а в ній підготовляє опінію для його засуду. У цій статті „Правда" говорить, що Радек хай не сподіваеться пощади від советського суду. Він мусить заплатити за те, що накоїв. Подібні статті „Правда" містила перед засудом Каменева, Зінов'єва та 14 інших, яких опісля всіх розстріляли.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ НАТИСКАЮТЬ НА МАДРИД.

ЛІСБОНА (Портуґалія). — Еспанські повстанці, що розпочали ґенеральний наступ на Мадрид, здобули знову три головні міста та підсунулися на 17 миль до столиці. Війська уряду ставлять завзятий опір, одначе у їх ряди закрадається вже зневіра. Передбачають, що повстанці таки додержать слова і займуть Мадрид за два наступні тижні.

ПОДРАЗНЕННЯ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН. — Анґлійські політичні круги подразнені нотою Советів, якою вони грозять, що зірвуть невтральність у відношенню до Еспанії, коли Німеччина, Італія й Портуґалія далі підтримуватимуть еспанських фашистів. Що цією визиваючою нотою думають Совети осягнути? — питаються анґлійці. Коли Совети захочуть отверто піддержувати мадридський уряд, то Італія і Німеччина зачнуть теж це отверто робити, й до того з далеко кращим успіхом. Ця нота викликала заколот у міжнародних політичних кругах та спричинила скорий поворот міністра Ідена до Анґлії.

НІМЕЧЧИНА ПОЧУВАЄТЬСЯ ОКРУЖЕНОЮ.

ЛОНДОН. — У лондонських кругах є таке переконання, що девалюація італійської ліри пригнобила дуже німців. Кілька літ тому в містечку Штреза анґлійські, французькі й італійські премієри заключили договір, що мав бути солідарним фронтом проти Німеччини. Етіопська війна, а з нею звязаний анґлійсько-італійський конфлікт, той штрезовий фронт надірвали. Тепер приступлення Італії до фінансового бльоку Франції-Анґлії-Америки означатиме економічне окруження Німеччини. Як вислід цього окруження сподіваються, що Німеччина стане податливішою на заключення нового „Льокарна", відступлення від економічного націоналізму, що у висліді готово принести загальне успокоєння в Европі.

РЯТУЮТЬ ЛАСТІВКИ ПЕРЕД ЗИМОЮ.

ВІДЕНЬ. — У середущій Европі нагло завитала зима. У деяких околицях впали глибокі сніги. Така зима навістила Австрію. Багато ластівок, що не вспіли перелетіти Альпи, гинуть по селах і полях зі студени. Австрійське товариство опіки над звірятами збирає їх і поїздом пересилає в теплійші краї.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сиһі і Загранецю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА ФАРМЕРСЬКУ ПОЛІТИКУ

Між головними питаннями, за які йде тепер горяча публична дискусія між головними партіями Америки з приводу президентських виборів, є справа фармерства. Ця дискусія може навчити багато не тільки фармерів, але й людей інших занять.

Почав дискусію, як звичайно, противник теперішнього уряду своєю критикою політики уряду. Ґубернатор Ландон, републиканський кандидат на уряд президента Злучених Держав, зачепив цю політику передовсім за міжнародні договори, заключені Рузвелтовим урядом. Ландон доказував, що договори, заключені урядом, пошкодили американському фармерові, бо вони відкрили границю для чужих рільних продуктів, які були дешевші від американських і тимсамим збивали ціни американських продуктів.

Ландон подав був теж вимовні приклади на свої виводи. Він приписував зниження цін американського сира тарифовій концесії для Канади. Він говорив, що ввіз канадійської худоби збив ціну на американську худобу. Він казав, що допущений з Бразилії без мита горіх „бабасу" конкурує тепер з молочарськими продуктами Америки.

На ці закиди відповідав у тій самій салі, де вони були виголошені, секретар стейту Гол, голова кабінету Рузвелта. Щодо трох специфічних закидів Гол відповідав, що хоча ціна сира впала була в часі виголошення промови Ландоном, вона нині вища ніж була перед заключенням договору з Канадою. На закид щодо спроваджування худоби з Канади Гол відповідав, що цей довіз не виносить навіть 1% усеї худоби, призначеної на заріз. Щодо горіха „бабасу", то його допустила до Америки без мита ще републиканська адміністрація.

Потім Гол відповідав на загальні закиди Ландона. Коли Ландон говорив, що Рузвелтова адміністрація продала фармера, то Гол закидав, що за Рузвелтової адміністрації прихід фармерів зріс на два біліони долярів, а за републиканської впав на кілька біліонів.

Гол признавав Ландонові, що американський уряд заключив ріжні міжнародні договори, які знизили мита на заграничні товари, але показував, що ці договори з чужими краями обнижили мита на американські товари, а тимсамим дали американським фармерам нагоду післати свої рільні продукти на світові ринки.

Скільки саме американські фармери втратили через ці нові митні договори, а скільки вони заробили через поширення ринків, себто, чи вони на цьому зискали, чи втратили, дискусія ще зовсім певно не розкрила. Можна собі побажати, щоб дальша дискусія над цими питаннями між двома великими партіями вияснила це цікаве, а важне питання.

З ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

Недавно відбулося в Коломиї велике каменярське свято. Мало воно бути окружним здвигом на ціле Покуття, одначе коломийське старосто заборонило в останній хвилі виступати на святі каменярській молоді сумежних повітів, зокрема в дефіляді і в масових вправах. Яка була ціль, зглядно яка була причина, ніхто відгадати не вміє, бо такі дивні заборони з боку повітових адміністраційних урядів трапляються дуже часто. Ось недавно в селі Гаї підо Львовом (на святі Селянки) заборонило львівське старосто виконування ритмічних вправ, покликуючись на це, що того роду діяльність не є передбачена в статутах.

Щодо заборони участи в тім святі зі сторони Каменярів інших повітів, то такі заборони трапляються дуже часто і то не тільки в Каменярів. Наслідком заборони коломийського старости не могли взяти участи численні Каменярі, що прибули зі Снятинщини, Товмаччини, Городенщини, а навіть з глибокої Гуцульщини.

Каменярське свято в Коломиї відбулося на тім самім майдані, на котрім кілька тижнів передтим відбулося славне свято Селянки. Є це спортовий майдан 49 п. п.

Підчас дефіляди бачили ми 180 Каменярок і 280 Каменярів, котрі представляли сам цвіт каменярського руху в Коломийщині, бо дефілювали лише ті, що брали участь у вправах. Є именно і такі недавно ще заложені каменярські товариства, що ще не мали часу вивчитися вправ і тому у масових вправах участи не брали, щоби не псувати загального образу тих вправ.

Вправи були дуже ріжноманітні. Хлопці виконували переважно вільні ритмічні вправи, а дівчата вправляли хоругвами жовто-синіми та червоними лентами.

Крім вправ, виконуваних всіми Каменярами повіту, або вправи, виконувані членами поодиноких сільських товариств, і ті звичайно випадали найкраще. Тут визначилися передовсім дівчата з Перерова, що виконали вправи вінками і рушниками. Таксамо визначилися дівчата з Княждвора і дівчата з Товмачика.

Зрештою програма була дуже обширна і ріжноманітна. І так був величавий аркан та коломийка колом. Зокрема продукувався як соліст по козацьки вбраний Лев Люфнич з Добровідки, відтанцьовуючи козака.

Поміж точками програми відспівав хор Каменярів з Княждвора каменярський гимн а крім того виконано одною групою Каменярів громадну деклямацію славного вірша І. Франка „Каменярі", від котрого то вірша перебрала ця орґанізація свою назву. Велике враження зробило ставлення веж (пірамід). Виступили тут Каменярі з Вербіжа Нижнього і Балинець. Перші були вбрані в сині спортові сорочки і в білі короткі штани, тругі були в цілком білих спортових сорочках без рукавів і в білих коротких штанах. Відзначилися передовсім балинецькі Каменярі, котрі виставили біля 30 навіть чотириповерхових веж. Робило це надзвичайне враження і могло би бути продуковане деінебудь і в Европі або Америці. Треба завважати, що інструктором всіх Каменярів коломийського повіту є М. Ковбаснюк, молодець з Вербіжа Нижнього.

Щодо змагань, то бачили ми кидання кулею та списою, і крім того перегони. І так були перегони мужчин довкола майдану, а в них взяли участь 4 сопівські Каменярі і 4 княждвірські, причім Княждвір здобув першенство. Крім того були ще перегони дівчат, в котрих взяли участь 5 абсольвенток середніх шкіл. Всі вони мали на собі вигідні спортові убрання, то значить, що і рамена і ноги були обнажені.

До вправ приграваля дута орхестра Каменярів з Балинець, що на самі інструменти видала більше як 12,000 злотих. Річ очевидна, що ті вправи, деклямації і т. ін., викликували у зібраних селян і селянок (біля 3,000 осіб) велике одушевлення. Такі продукції, як перегони у спортових убраннях, були для переважної частини видців чимсь цілком новим. І це викликувало тимбільше заінтересування.

Головою Повітової Управи є д-р Іван Новодворський, бувший український січовий стрілець.

Цього року заказано влаштувати велике свято „Гуцульщини" в Коломиї і заказано влаштовування подібних свят взагалі в Косівщині та Надвірянщині. „Хуцульщизну" безумовно застережено для варшавських спеціялістів. На коломийськім святі Каменярів заборонено навіть виголошувати промови, хоча це було дозволене на „Святі Селянки".

А тепер іще кілька загальних уваг.

Так як на святах Селянки в Коломиї, в Гаях або в Старім Самборі, не недомагала і тут справа здисциплінованого поведення маси видців. Треба великої сторожі порядкової, щоби ті видці не пхалися там, де їм не місце, зокрема на майдан. Що зробиш з нашим дядьком, коли йому забаглося серед найкращих масових вправ на майдані, полізти з люлькою в роті і собі на майдан і зіпсувати цілий образ тих вправ у фотографічнім апараті? Це те саме, що так звані „бокомходи", котрі псують усякі масові походи, бо не хотять станути в ряди, але тупцюють побіч хідниками. Ще треба великої праці, щоб ті маси здисциплінувати, але до того треба ще з 10 літ гарячої роботи в мирних часах.

Колиб не було світової війни, то досі певно уже всі українські села в Галичині та Буковині були би зорґанізовані в „Січах", а знаємо, що кожна дисципліна має також і політичне значіння. Тому і робота Каменярських товариств має величезне значіння. Тим, річ ясна, не можна і не треба відмовляти заслуг і роботі Соколів та Лугів у нашім краю, бо вони її теж совісно виконують. Є інтересним, що у всіх тих ґімнастичних товариствах переважає молодь обидвох полів. У рядах Каменярів бачимо ще молодих ґаздів, але ґаздинь майже не бачимо. І це незвичайно велика заслуга товариства „Союзу Українок", що в них орґанізуються і старші навіть ґаздині та беруть участь у походах і масових ґімнастичних вправах. Такі старостства, як от львівське, не допускають до таких наших масових вправ, кажучи, що про це нема мови в дотичнім статуті. Таж і воду пити мусять час від часу підчас таких свят їх учасники, а чиж би і пиття води мало бути заказане з тої причини, що про це нема мови в статутах?

Та в інших повітах можна якось добути дозволи на такі виступи. А крім того: Витримали ми панщину і конституцію, то витримаємо і таку „нормалізацію", що забороняє ґімнастичні пописи!

Іван Гуцуляк.

(Кінець).

ПОЧУТТЯ СЛАВНОЇ МИНУВШИНИ

Святість давньої традиції була завше в величезній пошані у українців. Память про свій орґанічний звязок з Київською Руссю живе в свідомості суспільства козацької України. Недурно ж і в трагедії Теофана Прокоповича виступає головним героєм князь Володимир, що заводить християнство на Україні. Навіть і найбільша революція, яку зазнав український народ — здвиг Хмельницького, коли ввесь дотеперішній стан було „шаблею козацькою на віки скасоване", зовсім не значив зірвання звязків з попередньою традицією. Навпаки, Хмельницький шукає зараз же санкцій своєї влади у представників традиційної духової орґанізації київського митрополита Сильвестра Косова і цареградського патріярха. А новоутворена козацька старшина згодом почали дбати про те, щоб вивести своє походження від якогонебудь із шляхетських родів литовської-руської держави. З неменшою гордістю і кошовий Сірко в своїм листі до кримського хана ідко згадував про всі поразки, які коли зазнали бахчисарайські володарі від „славних запорожських лицарів і кавалерів" від самого здобуття Кафи Сагайдачним.

Внаслідок такого почуття своєї славної минувшини українці вміли і гідно виступити перед чужинцями. Ґенерал-ґубернатор Румянцев, якого Катерина II. прислала на Україну на місце усуненого з гетьманства Розумовського, обурено писав до Петербурґа, що „українці думають, буцімто нікого на всім світі нема хоробрішого і розумнішого від них".

Віру в себе і гордістю на свою традицію трималась українська державність. Коли занепали ці риси в українській суспільності, мусіла померкнути і слава Батурина та Глухова, гетьманських резиденцій. Питання бути чи не бути Україні набудуче залежатиме від того, чи зможемо ми відродити у себе ці конструктивні риси. Одною з передумов їх відтворення це плекання всіх матеріяльних передумов традиції — охорона мистецьких памяток старовини, музеїв і т. д., особливо тих, що стосуються ще свіжих у памяті всіх подій останньої визвольної війни. Стрілецькі могили, місцевости славних боїв, або установи, подібні до Музею Визвольної Боротьби України в Празі, заслугують у першу чергу на увагу українського громадянства.

С. Ладун.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(26)

Але Володькові навіть „таке дрантя" Бозна чим видавалося. Колиб він мав і такі. Ого, чогоб він більше хотів. Поки батько жорстоко воював „з клятим пархачем", Володько переживав неабиякий мент. Вираз його обличчя таксамо швидко мінявся, як мінявся хід торгу.

Нарешті крах. Батько таки плюнув і вийшов. Деж таки... Вже з півтора рубля майже до двох дотягнув, а „стопроклятий парх" затявся на трьох і ані копійки вниз...

Обійшли ще кілька крамниць, перебрали з десяток пар чобіт. Кожний раз Володько мусить натягати на свою болючу ногу чобіт і кожний з них видавався йому „зовсім добрим". Він не перебирає, як батько. „Якінебудь" — він же це сказав виразно.

При кожному торзі Володько почуває, ніби стоїть перед судом і його засуджують на смерть, чи дарують невимовне щастя. Третій жид, який: „як вас це позаторік знав... Дядько Матвій? Ні? Боже! Тож ми коли вже знайомі!... А для вас... Для вас у мене пів ціни... Оці добрі з варшавського юхту... Знаєте їм ціну? За дурно... Хай я шабасу не доживу... Усього чотири рублі... Їй-богу, це за дурно. Поміряй... Малий! Поміряй до ноги... Ну? Ніби на міру".

Цей самий щебетун не заходив Матвія. Він бере чобіт, міцно звиває його в руках, пробує, чи не тріскає шкіра, чи не відлітають відразу підошви... — Бо і таке бувало... Візьмеш те дрантя в руку, а воно розлітається.

Знов торгування. Цей затявся на трьох і десяти копійках. Хай його діти суботи не діждуть, якщо він більше, ніж десять копійок на цих добрих чоботях заробить. Цеж не якийнебудь тендит. Не будеж він знайомим людям якесь сміття продавати.

А Матвій сказав твердо: — Два рублі й з половиною! Хоч, — беру, не хоч, — можеш сам у них ходити!

І вийшов. Володько тяжко зітхнув.

— Деж таки, — звернувся батько до сина. За таку непотріб такі гроші. Я сам за ацю (і підняв праву ногу) три роки тому три рублі заплатив. Алє, це чобіт. А то... Тьфу, бий тебе всі громи!...

Йдуть геть і не оглядаються. Раптом хтось смикає Матвія за полу. — Хазяїн! Хазяїн!... Верніться!... Ну, платіть гроші...

Це суха, кривовяза жидівочка з крамниці.

— Бодай би тебе кольки скололи... Чомуж ти не сказала цього відразу? Чого морочиш?

Матвій вернувся й довго вилічував гроші. — Це тільки для вас... Знайте, що це тільки знайомим... — умовляв жид.

Матвій дав гроші, взяв чоботи і передав їх Володькові. Цей схопив їх на оберемок і тримав обережно, ніби вони з натонього скла. А що в його очах... Скільки в них справжньої втіхи. Там ціла безодня радости, яка геть до тла знищила все: біль, острах, безнадійність. У думці дякував батькові, Богові і цілому світові, а ніс свої скарби так, ніби це щось рідке, що може розхлюпатись. Тепер тільки важне питання: чи варто їх взувати „на росу", чи далі мерзнути? Шкодаж дійсно нових чобіт. Ну, але добре, що є!...

До дому пятнацять верстов. Прийшли, коли вже всі спали. Володькові ноги так боліли, що навіть не мав бажання хвалитись чобітьми. Поставив їх у таке місце, деб не замастились, сам пішов до клуні, вкрився кожухом і заснув дійсно сном каменю.

І добре, що продав корови. Незабаром гармати під Кремінцем загули. Ні дня, ні ночі. Чорна хмара і чорний дим застелили небо і землю. Осінь вдарила дощами. Паркові обози гарматних дивізіонів зриваються немощену дорогу і в її драгливі грязнуть утікацькі коники по самі череви. Їхали вже не дорогами, а полями.

Під гуркіт гарматніх перегромів янчать у будах діти. Сміється і плаче якась чорнолиця жінка, що сидить на брудному, мокрому клунку. Вона оповідає в голос, як козаки її хату палили, як вона стратила дитину, бо на полі саме була, а дитя ніби в хаті лишила. Прибігла, — „дитини вже не було". Кинула себе в вогонь, але вирятували. А чоловік її у Карпати пішов... „Бодай їм, як довго житимуть, в голові карпатало".

Вона протягала руки, благала когось. Хустина зпізла їй на потилицю, а розбите каре волосся всівав дрібненький дощик.

А обози пливуть собі пови байдуже, поволі. Часом коняка яка черевом на грязюку падає. Били, зводили матюками. Наліплені стопудові колеса возів сотуhно обертають матюками. Не обійшлося і без хриплого співу і тириндикання губної гармоньочки.

А Матвій усе працює. Поле не сміє так лежати. Косить пасінну конюшину.

— Божевільний, — гомонять сусіди. — І на яку халеру він працює... Все одно, пропаде.

Матвій міркував: — пропаде моя праця тоді, коли мене не буде... А поки кості мої при купі, доти не сміє пропасти ні одно зерно.

Одного ранку з гуком і криком віхав у село обоз армії „первого розряда". Наїхало видимо-невидимо. Стали по кущах і садах. Частина зупинилась на чистому полі, саме на Матвієвому.

На подвірю повно воячні. Двері хати не замикаються. Під клунею дві двохколки, запряжені велитенськими карми конисками.

Матвій задумав молотити овес. Може хоч дещо продасть. А тут дощ не перестає.

— Ееее, дядька; Пошто работаеш? Всьо равно, бросіш!...

— Нічого. Брошу, то брошу, а молотити треба...

І заходилож, як на-то-те... Копа вівса десять пудів сипле.

Усі сусіди самі до „фуражирів" йдуть, просять: — Купіте, гаспадін! Харошій авьос...

І продавали у снопах за безцін. Продавали все, що могли: свині, телята, кури, гуси. Ячменю, пшениці, жита ніхто не хотів. — На што? Наші лошаді і авса не жрут больше... На кой чорт ячмень...

І як, прошу вас, будуть жерти? Коло коновязі, як глянеш — овес у снопах. Дощ не дощ — все одно. Коні тупцюють по снопах, розгрібують копитами.

На возах мясо псується, шнури тютюну, що у кремянецьких міщан набрали, гниють. У Матвія на току купа, пудів двісті, вівса. Солому на дворі в ожереді дощ перемиває. Який дивак буде тепер вівсяницею, та ще й такою грубою, пікluватися. Хіба Матвій... Так. Він не забув і за солому. Вояки, мов велитенські мурахи, стежку через город до соломи вторували. Кожний в „палатку" потрібує для спання. Головне, що її так розтягнуть по дорозі і втопчуть в грязюку.

Матвій і солому рятує. Ходить з вилами по дощі і складає розволочене на купку. За овес навіть і не питай... Хібаж хто чув, хібаж хто бачив, щоб за овес трицять-сорок копійок платили? Ні. Хай вже краще вогонь зжере, як на галай-балай, отак чортові нетрудженому в зуби віддати.

Ну, а як? Того... З вибираним? Он село вози маже, буди на лісові обручі з ряден напинає. Все думає рушити. Рушить цей обоз, рушить і народ. Рушить, як є — селом, повинно...

— Під ряднами думате зимувати? Ех!... Думаєш, один з другим, Бог тобі піч з неба скине?

— Але старий... Подумай про діти... Роби щось... Напни що на віз і собі!... Чуєш, як бовхає — гуторила Настя.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КОЛИСЬ І НИНІ.

Критикуючи комедію Чарлі Чапліна „Модерні часи", „Манчестер Гардієн" наводить цікаві дані з історії фільмового промислу.

Перша картина з Чарлієм Чапліном, зроблена компанією Кістона, коштувала на англійські гроші 200 фунтів стерлінгів (коло 970 долярів). На зроблення картини „Модерні часи" підприємство витратило пів міліона фунтів стерлінгів.

З цього випадку виходить велике завдання: щоби дістати назад як зиск цього пів міліона фунтів стерлінгів, треба при касах театрів, де виставляють „Модерні часи", зібрати півтора міліона фунтів стерлінгів.

Це яскравий образ поступу фільмового промислу. Він показує, наскільки трудніше нині заняти якесь місце в цьому промислі ніж це було давніше, на початках промислу.

ЛАНДОН, ЧИ ЛЕНДОН?

Питаються часто люди: чому одні українські газети пишуть Ландон, а другі Лендон? Як треба писати?

Дехто не обмежується запитом, а переходить відразу до напасти. Мовляв, наші люди все такі незгідливі: не можуть погодитися навіть у такій річи. Чому ми не можемо бути, як поляки? І так далі.

Хто так нарікає, дає доказ, що не знає першої річи: що поляки вживають латинської азбуки, якої вживається теж для писання англійської мови. Через те поляки не мають ніякого клопоту з переписуванням англійських слів, як не мають інші народи, що цеї азбуки вживають. Такі народи мають клопіт тільки з вимовлюванням цих слів.

Для людей, що вживають іншої азбуки, відразу приходить клопіт, як передати звуки чужої мови своєю азбукою. Наприклад у слові Ландон звук, що назначений латинською буквою „а", не відповідає нашому „а". В цім звуку чути немовби наше „е", але це „е" не таке, як у нас. У нашій мові такого звуку просто нема. Через те, якби не писати це слово, Ландон чи Лендон, усе буде зле; з самого способу писання цього слова нашою азбукою не можна вгадати, як воно мається читати. Коли писати Ландон, то буде нібезпека, що читач буде читати „а" як наше „а", але зате буде та користь, що читач скорше догадається, як це слово пишеться по американськи. Коли написати Лендон, то читач вимовить це слово трохи більше зближено до американської вимови, але зате багато читачів не будуть знати, як написати це слово англійською азбукою.

Вибір між двома тут справді трудний.

НАШЕ ПИСЬМО І ПОЛЬСЬКЕ.

Такий клопіт з переписуванням своєю азбукою англійських слів, як маємо ми, мають усі народи, що вживають словянської азбуки, отже: москалі, білоруси, болгари й серби.

Полякам, чехам, хорватам лекше, бо вони вживають латинської азбуки. Одначе їх клопоти тим ще не кінчаться, бо хоч вони напишуть LANDON, їх читачі не знають ще, як це вимовляти.

Навіть хочби їх хтось навчив, як вимовляється „а" в англійській мові, то й це не багато поможе, бо звісно „а" вимовляється інакше в слові "CARE", інакше в слові "HATE", а ще інакше в слові "HAT", а ще інакше в слові "MANY". Читач котроїсь з мов, що вживають латинської азбуки, зробив би певно багато більше помилок, читаючи ці слова, як зробив би читач котроїсь з мов, що вживають словянської азбуки, бо ці слова бли би написані менш-більш так, як вони вимовляються, хоч не зовсім докладно: кар, кер, гейт, гет, мені.

Отже писання англійських слів латинською азбукою має свої користи, але й свої недостачі, а писання тих слів словянською азбукою має інші користи, зате інші недостачі.

ТЕЖ ВОРОЖБИТИ.

Доносять з Шікаґо, що група бизнесменів зложила 2,000 долярів як заклади на вибори. Закладаються, що вийде президентом Рузвелт. Дають 8 на 5, що вийде Рузвелт.

Кажуть вони, що не могли знайти бизнесменів, які дали би $1,500 долярів як заклад, що виграє Ландон.

Небезпечна погроза. Такі бизнесмени певно скоро знайдуться. Дадуть і більше. Та чи все виграє кінь, на котрого біґ дають гроші?

„ПРАВДИВИЙ" ЮРІЙ ВАШИНҐТОН.

Англійський журнал „Джан О'Лондон'с Вікли" містить статтю про „Правдивого Юрія Вашингтона". Автор старається представити, як справді представлявся цей герой Америки.

Автор статті виступає проти недавніх заходів деяких американців поменшувати цього провідника революційної боротьби Америки проти Англії. Він думає, що Вашингтон не був маленьким чоловіком. З писання автора на основі власних листів Юрія Вашингтона виходило би, що Вашингтон був людиною малою, що писав, як педант, себто людина, що звертає увагу на малі річи, одначе мав певний чар, котрим промовляв до американців.

Отже і не злий характер, і не герой, а звичайна людина з великою здібністю до праці. Автор статті так і хвалить одну авторку життєпису Юрія Вашингтона, кажучи, що зробила велику прислугу памяті Юрія Вашингтона тим, що трактувала його як людину, а не як Великого Чоловіка.

ЯКБИ ТАК...

Читаючи цю статтю, не можна отрястися від думки: Що написали би нині англійці про того самого Юрія Вашингтона, якби так йому не було вдалося добути самостійність Америки?

Наперед Юрій Вашингтон дуже правдоподібно був би згинув від засуду англійського суду. Його імя перейшло би було в історію як імя зрадника свого короля, як бунтаря.

І читаючи історію Юрія Вашинґтона, ще дивніше робиться на думку, що до цього так часто було близько.

ТЕЛЕҐРАМА ЛАНДОНА.

Понижчу телеграму вислав губернатор Ландон, републиканський кандидат на президента, редакторам та видавцям чужомовної преси у стейті Ню Йорк, котрі брали участь як гості на обіді Нюйорського Стейтового Републиканського Комітету 1. жовтня. Телеграму прочитано до зібраних, котру принято з великим запалом. Ось її текст:

„Нема потреби підносити справу терпимости в Америці. Ми маємо традицію терпимости, яка виросла на фундаменті нашої минувшини. Наші предки походять з ріжних рас та вірувань. Одначе це факт, що є спроби роздути расову ненависть. Нам треба чувати над збереженням та охороною свобід в Америці, а особливо свободи слова.

„Як довго маємо свободу слова та виміну думок, то багато наших поважних питань самі по собі розвяжуться. Всім тим міліонам людей, котрі були змушені принимати поміч від уряду в часі крізи, як іншим міліонам, котрі усильно старались удержат-ися власними силами, належиться подяка та пошана цілого краю.

„Ці дві ґрупи наших горожан, на плечі котрих звалено депресію, це герої тяжких часів, з котрих, дякувати Богу, вибиваємось. Кожний щирий американець свідомий того, що допомогу треба продовжати, поки не буде подостатком праці. Але, як я вже сказав попередньо, що кожному відомо, що для ніякого американця на допомозі нема кращих виглядів набудуче.

„Американська розвязка питання безробіття це дійсна праця та добра заплата. До того часу допомогу треба продовжати. Є це справа чистого обовязку. Але виконуючи ці повинности, коли ми такі щедрі з допомогами, не треба тієї справи зводити до абсурду. Кожний мужчина, жінка та дитина має право на допомогу, незалежно від народности, віри чи політичної приналежности".

(оголош.).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Окружна Управа О. Д. В. У.

Дня 2. жовтня відбулися збори делегатів до Окружної Управи ОДВУ в стейті Ню Джерзі. Збори відкрив п. В. Черватюк, заст. голови Центральної Управи ОДВУ, і обяснив присутнім делеґатам завдання Окружної Управи та дав вказівки, в якім напрямі має Окружна Управа працювати і пильнувти всіх відділів, що належать до цієї округи та як організувати нові відділи.

Потім вибрано Екзекутиву Окружної Управи, в склад якої ввійшли такі делегати: І. Клок з Елізабет, голова; М. Припхан з Пасейку, заст. голови; Т. Рудий з Нюарку, секретар; І. Пасічник з Нюарку, організатор, Збори О. У. відбуваються кождої четвертої неділі в місяці.

Всі відділи ОДВУ в стейті Ню Джерзі, що не були заступлені на цих зборах, просимо вибрати двох делегатів і прислати їх імена і точні адреси на руки секретаря:

Т. Рудий,
33 Continental ave., Belleville, N. J.

ПЕРШИЙ ПАМЯТНИК ВАШИНҐТОНА.

Хоч память про Джорджа Вашингтона живе по всьому світі, то признання за виставлення першого памятника на його спомин належиться містечку Бунсборо, в Мериленді. Недавно поновне відслонення памятника та віддання містечком площі на парк стейту Мериленд оживило заінтересування оригінальністю майже забутого памятника, котрий стоїть там 109 років.

В бюлетені, виданім Народнім Географічним Товариством, читаємо такий опис: „Бунсборо це черепашне містечко, що випередило міста неначе в заячих перегонах для святкування памяти Вашінгтона. Це може бути тільки „прогалина серед дороги" між містечками Фредерик та Гагерставн, у стіп Полудневої Гори, в західній частині Меріленду. Справді є там усього кількасот мешканців, але чи не був це колись осідок повіту Вашингтон і тому то з обовязку пошановано память великого провідника, котрого іменем названо повіт?"

Це справді памятник ручної роботи, виконаної за один день. 1827 року, коли більші міста збирали датки, наймали різьбарів та сперечались про площу для памятників Вашингтона, після 28 років його смерти, горожани Бунсбора вибрались на поблизьку Полудневу Гору, закасали рукави та присвятили день четвертого липня на патріотичне діло; збудування памятника для народнього героя.

Знайдене грубе каміння на згірю Полудневої Гори причинилось до того, що незамітне містечко виграло перегони в побудуванні памятника Вашинґтона. Призначене згіря на ту ціль відоме як „Блю Ракс", тисячу двісті стіп вище містечка, де розпалі скали зібрано в такій скількости, що не було великих труднощів покласти памятник, чого доконали патріоти з початку девятнацятого століття на скалистій горі, між лісами з одного і орними полями другого боку, недалеко границі стейтів Вірджінія, Вест Вірджінія та Пенсилвенія.

Суперники доказують, що це ніякий памятник, а тільки звичайний склад каміння без артистичної краси. Одначе ніхто не критикує щирого пошанування памяти. Сьогодня цей десять-акровий парк з повним доступом, добрими шляхами, це найбільша гордість містечка.

ФЛІС.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ТВОРЕННЯ АМЕРИКИ

„Аж до недавнього часу ми вважали терпимість за річ зовсім ясну й самозрозумілу", говорив губернатор Ландон у Вотертавні. „Наші предки були людьми ріжних рас і ріжних релігій. Одначе вони працювали побіч себе, як добрі громадяни і щирі Американці. Чоловіки і жінки кожного европейського племени будували цю країну. Ніяка інша держава не мала таких початків. Але недавно завважено бентежні докази намагань зчинити расову і релігійну ворожість у цій країні. Що не було би причиною цього, воно є зарівно негідне, як і противне американським ідеалам".

Люди кожної національности, кожної раси принесли свої дари чесности й промисловости і кріпкої незалежности до нашого краю. Ніяка країна, ніяка раса не може мати претенсії за створення Америки. І поляки й англійці були першими поселенцями в Джеймставні, Вірджінія. Поляк вибрався був разом з Данилом Буном у свою першу подорож через гори до Кентокі — місцевість Сандоскі, Огайо, названа в його честь. Один з авторів Декларації Незалежности був жид. Кольонія шведів і фінів заснувалася в Делаварі ще в 1638 р., а один з тих, що підписали Декларацію Незалежности, був нащадком основників тої кольонії. Швайцарець, Суттер, перший відкрив золото в Каліфорнії. Сліди еспанської культури ще досі подибleте в Каліфорнії і Флориді. Грецькі виловлювачі губок живуть на побережу Мексиканського заливу від непамятних часів. Усі ми знаємо, що „Пенсилвенія доч" є німецького походження, і що німці відіграли велику ролю в заселенню Тексасу. Першу озиму пшеницю принесли до Небраски росіяни. Край довкола Олбані, Ню Йорк, називали в 17-тім столітю Новою Бельгією. Цілі кольонії на Лонґ Айленді замешкують люди, що походять з нинішньої Чехословаччини й Угорщини. Французи заселили Луізіяну. А великі промисли Пенсилвенії й Огайо уможливили угорщани, поляки і словаки. Італійці були першими виноградарями в Каліфорнії і пів міліоном свого народу причинилися до того, що Ню Йорк є нині найбільшим містом на світі.

Так, як іміґранти з цілого світу створили Злучені Держави нинішні, так ми, іміґранти нинішні, і потомки іміґрантів вчорашніх, творимо Злучені Держави завтрішні. І це від нас залежить, щоб ми продовжували спосіб американського життя, яке будували вчасні іміґранти гірким трудом. Ми вільні люди, горді зо своєї незалежности, але мусимо недопустити Рузвелтову адміністрацію, щоб зробила з нас економічних рабів. Мусимо подбати, щоб не проміняти нашого природнього права за допомогову посвідку.

Мусимо голосувати як один нарід, злучений, на републиканських кандидатів, Ландона й Нокса, щоб задержати свободу і справедливість.

(оголош.)

ДО ТИХ, КОТРІ ЩОЙНО ПРИСЯГНУЛИ НА ВІДДАНІСТЬ ЗЛУЧЕНИМ ДЕРЖАВАМ АМЕРИКИ

Назагал конституція Злучених Держав говорить, що ні один стейт не може відмовити права голосу через ріжницю щодо раси або пола. А навіть коли який стейт зробить деякі дрібничкові розпорядження для кваліфікування своїх голосуючих, то такі самі розпорядження мусять бути для всіх горожан.

Загально вимоги є прості. Вони залежать найбільше від довготи часу, в якому голосуючий, мужчина чи жінка, проживає в тій окрузі, де він, вона, має голосувати.

Хоч деякі стейти не позволяють бідним голосувати, то ті, котрі одержують „реліф" через „Ню Діл", не можуть бути дискваліфіковані.

Пару стейтів вимагає, щоб голосуючий був горожанином певний обсяг часу. Пенсилвенія, наприклад, вимагає, щоб голосуючий був горожанином хоч один місяць. В Мериленді людина не може голосувати, поки вона не є горожанином принайменше цілий рік перед голосуванням; в Міннесоті й Юті треба бути не менше як три місяці горожанином, щоб могти голосувати.

Демократичний Комітет приготовив короткий список кваліфікацій, потрібних для голосування в ріжних стейтах і припоручив місцевим Демократичним Організаціям, щоби подавали всі інформації й поміч новим натуралізованим горожанам.

ЗАВДАННЯ КОМІТЕТУ:

Реєстрація.

Горожанин мусить піти до місця виборів і записатися як голосуючий та зареєструватися. Кожний може дуже легко довідатися де й коли реєструються. Час реєстрування є широко оголошуваний в місцевих часописах і місце виборів є в окрузі, недалеко від його мешкання. Реєстраційні вимоги є дуже важні. Через незаписання до голосування багато горожан полишається без голосу в день виборів.

Реєстрування є конечним у всіх стейтах, з винятком Аляски, Арканзо, Каліфорнії і Вермонту.

В інших стейтах є ріжні вимагання. Огайо стейт жадає реєстрації тільки по містах. В Кензас реєстрація є обовязкова тільки в містах першої й другої кзяси; в Кентоки в містах першої, другої, третьої й четвертої кляси; Міннесота, Мізурі й Тексас вимагають реєстрації тільки в тих містах, де знаходиться більше ніж 10,000 людей; Небраска в містах понад 7,000 населення; Норт Дакота в містах понад 1,500; а Висконсин у містах понад 5,000 людей.

Майже всі стейти вимагають, щоб горожанин проживав у місці, в якім хоче голосувати, один рік, з винятком Люізіяни, Місісіпі, Род Айленд і Савт Каролайни, котрі вимагають двохлітнього замешкання. Тільки пів року замешкання вимагається в стейтах Айдаго, Індіяна, Айова, Кензас, Мішіґен, Міннесота, Небраска, Невада, Ню Гемпшир і Орегон, а тільки один стейт Мейн вимагає трьох місяців.

Перебування в „кавнті".

Перебування в „кавнті" на час одного року є вимагане в таких стейтах: Алабама, Люізіяна, Місісіпі й Савт Каролайна; 6 місяців в Арканзо, Конетикот, Флорида, Джорджія, Кентоки, Меріленд, Месечусетс, Монтана, Оклагома, Род Айленд, Тенесі, Тексас і Вірджінія; 5 місяців у Ню Джерзі; 4 місяці в Ню Йорку й Юті; 3 місяці в Каліфорнії, Колорадо, Делавар, Ілиной, Норт Дакота і Вермонт; 2 місяці в Індіяна, Айова, Мізурі, Пенсилвенія, Вест Вірджінія й Вайомінг; 40 днів у Небраска; 30 днів в Арізона, Айова, Кензес, Невада, Огайо й Вашингтон; 20 днів у Мішіґен; 10 днів у Висконсин.

Перебування в окрузі.

Перебування в окрузі також є ріжне в ріжних стейтах, як: один рік у Місісіпі; 6 місяців у Месечусетс, Ню Гемпшир і Тексас; 5 місяців у Норт і Савт Каролайна; 3 місяці в Алабама, Люізіяна й Вермонт; 60 днів у Кентокі, Мізурі, Пенсилвенії й Юті; 40 днів у Каліфорнії; 30 днів в Арізоні, Арканзо, Ілинойс, Флорида, Індіяна, Кензас, Ню Мексіко, Норт Дакота, Оклагома, Савт Дакота, Вірджінія; 20 днів у Мішіґен; 10 днів у Колорадо, Айова, Міннесота, Небраска, Невада, Вашингтон, Висконсин і Вайомінг; 5 днів в Огайо, а один день у Меріленд.

Освіта.

Засадничо кожний стейт вимагає, щоб горожанин умів читати, писати або принаймеше розуміти те, що йому читається. Вимагання щодо освіти й знання англійської мови не є ані загальні, ані докладні. Конетикот, Місісіпі, Вірджінія, Вашингтон і Вайоминг вимагають, щоб голосуючий умів читати по англійськи; стейти Алабама, Джорджія, Ню Гемпшир, Оклагома, Орегон, Савт Каролайна й Тексас хочуть щоб він умів читати й писати по англійськи. Стейт Ню Йорк запровадив пробу освіти для нових голосуючих; вони мусять принести посвідчення від учительки зо школи, що можуть по англійськи читати й писати. Люізіяна є одиноким стейтом, що вимагає, щоб голосуючий читав або писав якоюнебудь мовою, а Вест Вірджінія хоче, щоб голосуючий говорив і писав по англійськи. Читати по англійськи й підписатися вимагається в стейтах Арізона, Каліфорнія, Мейн і Месечусетс. У Делавар голосуючий мусить уміти читати конституцію і писати по англійськи, а Савт Каролайна вимагає читання й писання конституції.

Плачення податків.

Тільки кілька стейтів вимагають, щоб голосуючий платив податки. В Алабамі, Аркензо, Флориді, Місісіпі, Тенесі, Тексас, Месечусетс і в кількох інших стейтах вимагають плачення HEAD TAX, чи виборчого податку в сумі $1.00 або $2.00, щоб мати змогу голосувати. Алабама, Місісіпі, Род Айленд і пару інших стейтів вимагають, щоб голосуючі мали земельну власність. Пенсилвенія вимагає, щоб голосуючий платив податок стейтовий або до COUNTY.

Коли горожанин, головно новий голосуючий, не є певний щодо своїх кваліфікацій, то він повинен прямо порадитися місцевого Демократичного Комітету, а він дуже радо дасть йому всі поради й поміч, якої тільки він забажає.

UKRAINIAN WEEKLY

(Concluded)

CONVENTION OF UKRAINIAN PROFESSIONAL ASSOCIATION

held at Hotel Sylvania, in Philadelphia, September 6, 1936

Greetings

The following telegrams and letters of greeting were received and read by the Secretary upon the opening of the Convention: A. A. Granovsky, of St. Paul, Minnessota; Dr. Paul Kanchier, of Chicago, Illinois; Michael Piznak and Ivan Baran, of Democratic Natianal Committee; Ukrainian National Aid Association of Pittsburg; James A. Farley, Chairman of National Democratic Committee; Ukrainian Academy of Sciences of America; O. Bochkowski, of Winnipeg, Manitoba; Avramenko Film Productions Inc.; L. Morey de Moran of Toronto, Canada, and the Ukrainian Museum of Czechoslovakia.

Many important problems concerning the Association were discussed, particularly the obligation of the Association to the Ukrainian people as a whole, how it may best promote the interests of its members, and its future work.

Reorganization

It became apparent soon after the Convention opened, that the Association was in for a thorough reorganization. Many members voiced their disapproval of its policies and its "do nothing" attitude. Attorney Smook very ably summed up the situation when he said that we must decide whether we are to continue to exist as a purely social organization, meeting at a Convention once a year and having a good time or whether we are to do some constructive work which will benefit the Ukrainian people as a whole and the individual members indirectly, which is expected of us as intellectual leaders of our people.

Organization into Professional Groups

As a result of much discussion and persuasive argument a motion was passed, for the organization of the membership into groups according to professions, and the election of a chairman of each respective professional group. The following were chosen to act as chairmen: Law: Omer E. Malisky Esquire of Cleveland, Ohio; Medicine: Dr. Peter W. Romanow of Philadelphia; Engineering: Emil Hladky ofAmherst, Virginia; Pedagogy: Miss Natalie Monasterski of Alquippa, Pa; Dentistry: Dr. Paul Dubas of Philadelphia; Art: John Dennis Perch of East Haven, Connecticut. The Executive Committee will select people of professions that were not represented at the Convention to represent other groups as may seem necessary. This division into separate professional groups, it is believed will aid in the division of work and responsibility, which it is hoped will be productive of better results than have been obtaned in the past. All that is needed is the cooperation of these various bodies to insure the carrying out of the work to be picked from the suggestions on hand.

Election of Officers

It was pointed out that the probable reason for the lack of cooperation among the members of the Executive Committee, or the officers of the Association, in the past, and the lack of any concentrated effort on their part, was the fact that the officers elected were too far separated by distance. Some of the past officers testified to the fact that it was a definite inconvenience and disadvantage when the officers are located in different sections of the country. A motion was passed to the effect that the offices of President and Secretary respectively are to be filled by people living within a reasonable distance of each other in order that they may get together for conferences when necessity demands. In line with this thought, Dr. Walter G. Gallan of Philadelphia was elected President and Attorney John Doodan of the same city, Secretary-Treasurer. The Vice-Presidents are. Attorney John Skwier of McAdoo, Pa., and Attorney William Tuchtie of Hamilton, Ontario, Canada.

Future Work of Association

Because of the time consumed in the reorganizing of the Association, only a few Projects were discussed. One of the most important being an idea suggested and discussed at length by Attorney Skwier. He urged as the most positive way of aiding Ukrainian students in Colleges and Universities, the establishing of Ukrainian fraternity houses for them. They could be given reduced boarding rates and these institutions would be self-supporting although non-profitable. This would to a great extent keep Ukrainian students together and the building could also be used as a headquarters by the professionals. The professionals coming in direct contact with the students could help them with many of their proplems, and watch the scource of our membership of the future. Definite action on this proposal was delayed until the Executive Committee has had time to look into the practical end of the matter.

Establishment of Local Groups

It is respectfully suggested that professional people of the different cities organize themselves into local groups or chapters and plan a program, even if only a social one, to work up a spirit of good fellowship and common understanding. This in the opinion of the Executive Committee, will strengthen the national Association, for when we have a number of strong local branches, all that will be necessary is cooperation among the different branches to make for a strong national organization. Such groups are already organized in Chicago and Philadelphia that we know of, and it is hoped that the professionals of New York City, Cleveland, Detroit and other cities will do likewise.

J. M. DOODAN, Secretary,
Ukrainian Professional Ass'n,
1908 Lincoln Liberty Bldg.
Philadelphia, Pa.

BURMA — COMMENTS

It seems that this analyzer, Burma-Capelin, could not get away with most of his comments inundated with incorporeal premises about the youth not having a word to say about its conduct in organization life. Burma introduced his series with lessons in sociology, then proceeded to "tear apart" the various youth manifestations. It is my suspicion that he, (I feel quite sure it is a he), has had connection with some Ukrainian youth group which presented an illusory existence, forcing him to arrive at a conclusion such as is his..."he took a rotten apple out of a barrel and concluded all the rest were not esculent." From the reference he makes to church organization we can readily see the cause for his belief that youth is controlled. That certain group, of which Burma may have some knowledge, was formed and is financed by a coterie of immigrant Ukrainians.

It exists only as is their desire but presumably it is to unite some of the Ukrainian youth under one banner. That organization typifies those deserving Burma's denunciation. As Mr. Herman stated, the youth may be influenced, and then again not in all cases, but it is not controlled in the sense brought out by Burma.

Mr. Sedyaha pointed out the most outstanding evidence in the refutation of the charge, the Ukrainian Youths' League of North America. From the stand Burma takes we gather that perhaps he has not attended the congresses of the league, at least not the last. No clearer example of the progress of unhampered youth is more evident than the climb and the development of the UYL-NA. Why is it so? For the simple reason the league has stressed its characteristic democratic theories and democratic practice. And that condition remains so because the oldre generation has realized the best procedure it could follow was to adopt a laissez faire policy. We, the youth, shall see that it continues on that course. The UYL-NA tolerates no prejudice because of religious or political belief, a condition which exists with great frequence with some of the immigrant organizations and their off-shoot youth groups. The unbiased youth is learning, perhaps slowly, but surely, where the UYL-NA is concerned, IT is the league, IT is the "executive board" of the league and not a few handpicked, carefully tested individuals as is true in another instance. The UYL-NA Congress Committee and the Olympiad Committee are further proof of Burma's erroneous charge. The committees, composed of conscientious Philadelphian youth, achieved such laudable results not because they were "controlled" by the older generation, but because they had a free hand to deal with the situation as they saw fit...and deal with it they did.

Burma's intimation that the immigrant generation cannot reconcile itself to the fact that its methods are outdated is far from the truth. Many of the older groups have awakened to the independence of the youth and reluctantly have permitted it to seek its own way. Instead of forcing dictatorship these groups are working on a cooperative basis as is best exemplified by the older Philadelphians who did their share in making the youth venture as successful as it was.

Leading Ukrainian communities boast of youth organizations which have no guiding support from the first generation. New York has its Ukrainian University Society and its Ukrainian Civic Centre. Can Burma tell us if some old maids circle "control" this active sorosis, the UCC? Can he single out any of the scrupulous members as being economically independent as to render it full financial support? Perhaps both of the groups would welcome support with no control, but we can reasonably believe they would rather "plod" along as they are doing than accede to dictation. They have achieved more than volatile speech-making and paper publicity, much more than is publicized. Newark has its Ukrainian Social Club, and perhaps other groups as well, devoid of the paternal guidance of the older generation. Philadelphia has already been mentioned. There are many associations of Ukrainian youth in other parts "left entirely free to frame and prosecute their own policies." Contrary to Burma's belief, it is not too much to expect, nor is it a sort of "utopian hope." It is a reality, and not an unsubstantiated premise. Not all the youth has access to the various resources the first generation is supposed to possess, nor does it depend on them. So awake Burma Van Winkle, to clear cold realities.

It seems the only statements Burma made bearing correctness those which note the harm done in our inheriting the "old world elements of dissension"; and the Ukrainian youth should meet on common ground and cope with its problems as a separate unit. It must be made to realize that in itself it is a distinct entity, but again he swerves to a false conclusion that all else is of no importance to us. The advice he offers to disregard all else, to sit by and watch the efforts of the immigrant generation grow feeble with the passing years without raising a finger, is not the advice the youth seeks. To follow such a course is to await the death knell of our Ukrainian heritage.

JOHN W. KOSBIN.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(26)

Вхопивши кожу леопарда в руки, Тарзан вискочив з колиби надвір. Усі чорні витріщили з переляку очі й дивилися на цей знак жахливої смерти. „Ця кожа є нешкідлива", промовив Тарзан. „А ці сталеві пазурі є причеплені штучно до лапи леопарда. Вбивала людей не кожа, а тільки той, хто в ній скривався. Хто живе у цій хаті?"

„Це хата Оранда", відповіли селюхи хором. Тарзан насупився. Невже цей гарний хлопець, з яким він отсе заприязнився, має якінебудь звязки з цими скритими злочинами? „Я нічого про це не знаю", відповів з поспіхом Орандо, трясучись увесь. А тепер виступив наперед Собіто, хитрий чарівник, і перед товпою прибрав загадочну поставу.

„А де ти був у той час, Оранде, коли нещасний Наямвеґі кричав з цілої сили про поміч?", запитав він з притиском. Я був близько огорожі, шукав стріли, що її був утратив", відповів Орандо. „А чи бачив тебе хто там?", Собіто далі випитував. „Ні, ніхто не бачив, але я був направду там; я не говорю брехні", відповів Орандо.

„А тепер Орандо бреше", засичав Собіто. „Орандо вбив Наямвеґі, свого найкращого приятеля. Вбив, бо так наказує страшний закон жахливої смерти. Орандо є людина-леопард..." „Людина-леопард..." відгомоном пробурчали приявні чорні. Вони стояли так хвилю немов окаменілі й опісля, мов проснувшися, заверещали: „Смерть людині-леопардові!"